

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työllisnäisten äänestämättä ilmestyvä Astoriassa, Ore. joka kuuluu The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnot Yhdysvaltoihin
1 vuosikerta... \$1.50 Puoli vuotta... 90c
Canadaan ja Suomeen
1 vuosikerta... \$1.75 Puoli vuotta... \$1.00

TOVERITAR

Box 99 Astoria, Ore.

Entered as second-class matter July 18th 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:

One year \$1.50 — 6 months 90c

IN CANADA:

One year \$1.75 — 6 months \$1.05

Toimitus:

HELMI MATTSON

Box 99, Astoria, Ore.

TOVERITTAREN TILAAJAMÄÄRÄ OSOTTA:

UUSIA 69
UUDISTUKSIA 34
KATKENNEITA 228

JUTELMA ÄIDEILLE

Parisista tullessa uutisessa kerrotaan, että Ranskan hallitus antaa mitalleja niille äideille, jotka synnyttävät paljon lapsia, mutta nämä mitallit annetaan ehdolla, että lapset ovat kasvatetut hyvin siivertävissä ja fyysisessä suhteessa. Ja vielä, että he ymmärtävät velvollisuutensa Ranskaa kohtaan. Äidille, joka on synnyttänyt viisi lasta, joista nuorin on viisi vuotias, annetaan pronssinen hopeamitali. Kymmenen lasta synnyttäneelle äidille annetaan kultamitali.

Saa nyt kuulla, miten kiihkeästi Ranskan naiset rupeavat näitä mitalleja hankkimaan. Ei tähänastiset tiedot Ranskan väkiluvusta osoita sitä, että he kovin kernaasti, edes kunnia-palkalla, synnyttäisivät lapsia. Tuossa muuten tulee mieleeni eräs keskustelu kahden paljon kokeneen äidin kanssa. Toinen heistä, nuorempi, valitteli vaivojaan äitinä ja kasvattajana. Toinen äidin elämän kevin raskaaksi, kun on useampi lapsi hoitettavana. Hänelläkin on kolme lasta ja siinä on enempi, kun tarpeeksi työtä ja huolta köyhissä oloissa. Vanhempi nainen pysyi vaitellaana. Toinen nykäsi häntä kylkeen sanoen, että "te kyllä vielä paremmin tiedätte vaivat ja vastukset, kun olette kymmenen lasta aikuisiksi kasvattanut."

"Siinäpä on tässä viitsikään suutani avata, kun jo kolmesta pidät tuollaisen melun. Minä tosiaan tiedän, mitä on lasten kasvatus, kun olen yksinään huolehtinut kymmenen lapsen elämisestä. Eikä apua tullut muualta kuin omista nyrkeistä. Siinä alkaen, kun lapset olivat pahimmoillaan, kaikki vielä pieniä, oli elämäni kovin vastuksellista. Viinää oli viljalti, mies joi ja rususi, eikä ollut apua. No, mitäpä noista, kaikki se on nyt ohi. Lapset ovat jo suuria, elättävät itsensä ja on niistä iloa minulle ainakin joskus. Ei tässä nyt enää ole nurisemista."

Tuo on niin tavallinen kertomus, ajattelin. Voi, teitä tyytyväisiä äitejä. Mitalleja pitäisi antaa.

Mitalleja! Ei! Mitä niillä köyhät äidit tekevät? Ajatelkaapa... mitali rinnassa ryysyisen mekon koristeena.

Muuta parempaa äidit, kasvattajat tarvitsevat, ei mitalleja. Olosuhteet pitäisi muuttaa kokonaan toisenlaisiksi, että äidit voisivat kunnollisesti kasvattaa lapsensa, eikä vain niitä konemaisesti vuosi vuoden perästä synnyttää.

Mutta se on aina porvarien tapa, että kärsimyksistä ja vaivasta luva-

taan koreita mitalleja! Kunnollisia asunottoja, leipää, yleensä elämisen välttämättömiä tarpeita me enemmän haluamme, niitä äidit todella tarvitsevat.

Sitten kerrotaan eräässä toisessa uutisessa, että Englannissa yleisen rekistraattorin vuotuisesta raportista käy selville, jotta maassa on viime vuoden aikana solmittu avioliittoja enempi kuin ennen. Kuolleiden luku on paljon pienempi, sanotaan. Mutta avioerojen luku on myös suuresti lisääntynyt. Avioliiton ulko puolella syntyneitä lapsia sanotaan olevan enempi, kun on ollut viimeisten viidenkymmenen vuoden ajalla. Kieltoain sanoo rekistraattori valkuttaneen, että alkoholismien kuolleiden luku on vähentynyt.

Niin, raportissa sanotaan, että avioliiton ulkopuolella syntyneiden luku on suurempi, kun ennen milloinkaan! Eivätkä naiset enää osaa hävetä. Eikä papit ja yläluokkakaan enää huuda kansan siivertömyyttä.

Ei! Ihmisä, ei toisin sanoen, työläisiä nyt tarvitaan. Eikä nyt ole aikaa katsoa kuka lapsia lisää, onko äiti avioliitossa tai ei. Pääasia vain, että työarmeijan rivit täyttyvät uusilla tulokkailla. Työväenluokan naiset! Milloin teidän äitityenne on täällä kultamitalin arvossa? Se on silloin, kun te itse ymmärrätte sen arvoon kohottaa. Nyt on aika vaatia parempia ehtoja työarmeijan lisääjille ja sille uudelle työarmeijalle, jota olemme pakotetut huoltamaan. Vaatikaamme turvattu toimeentulo, eli tilaisuus rehellisellä työllä hankkia elämän välttämättömät tarpeet. Silloin vasta meille olisi mitali annettu, kun saisimme tilaisuuden kunnollisesti kasvattaa lapsiamme.

TOVERITTAREN TULEVAISUUDESTA

Oikein sydämeni on monasti ihmetellyt oimittaisesti seuratakseni Toverittaren nurkassa olevaa painossummaa, joka kasvaa aivan lehmän hännän malliin kaikista ponnistuksista huolimatta.

Mitä me naiset oikein todella olemme? Olemmeko aivan tyhjiä loruja, ja pieniä koten koruja? Siitä se ainakin näyttää.

"Kaikki kallistuu, ei kannata tilata ainakaan Toveritarta", kuulee usein naisten sanovan. Ehkä silti samana päivänä mennään kaupungille ja ostetaan ainakin saman summan edestä joutavuuksia, joita ihmankin olisi tullut toimeen.

"Ukkokin siitä nurisee, että Toveritar tulee. En minä uskalla enää uudistaa tai tilata sitä." Tällaisia lauseita kuulee tuhka tiehään kulkijassa asiamiehenä tai naisena. Minä tiedän, että sellaista tapahtuu, että miehet jurnuttaa. Mutta jolla itellä on tosi halu tilata ja lukea omaa lehteään, hän tilaa sen, vaikka kuka mitä sanoisi. Monta muuta asiaa meidän täytyy viedä läpi sisulla ja kurssilla. Miksemme myös saata sanoa, että eilen minä puoltatoista dollaria vuodessa saa kuluttaa oman lehteni ylläpitämiseen, niin totisesti sitte en ole minkään arvoisen. Henkilö, joka lukee Toveritarta, hän sen tilaa satoi tai paistoi, mutta ken ei lue sitä, siltä se joutaa pois ilman kaipausta. Mutta yksi asia minua on kauan ihmetellyt. Se on se, että Toverittaren entiset toimittajat eivät avusta Toveritarta kirjoituksillaan sen jälestä, kun toimitustuolin jättävät, paitsi Selma Jokela on ollut poikkeus. Mistä tämä johtuu? Onko se jonkinlaista salanaista suuruuden hulluutta vai mitä se on? Mutassa lehdissä näkee tuhka tiehään odotan kirjoituksiaan, mutta turhaan odottaa näkeväsi niitä naisten lehtien palstoilla sen jälestä, kun ovat kerran eronneet.

Tämä on kiusallinen tietäminen. Parhaista saatavissa olevista avusta-

ista useinkin tulee toimittaja, mutta oltuaan jonkun aikaa virassa poistuu pois ja sen perästä ei hänestä kuulu ei näy mitään, ei ainakaan Toverittaren palstoilla. Nykyinen toimittaja on ollut kauan parhailta avustajia lehdellemme, joten oltiin ollut oikein iloinen kun hän tuli nykyiseen toimeensa, vaan tämä mainitsemani ilmiö loi synkän varjon tulevaisuuden tielle. Ajattelin ja taisin sanoakin, että taas lehtemme menettää yhden parhaimmistaan enemmän tai myöhemmin, riippuen siitä miten kauan viihtyy nykyisessä toimeissaan. Mutta siitä huolimatta, vaikka näin onkin asiat, on Toveritar siksi hyvin toimitettu, siksi sisältörikas ja opettavainen, että todella ihmettyttää miksi siitä niin paljon pääsee ilauksia katkeamaan? Minä luulen, kuten usein ennenkin on huomautettu, että asiamiesten huolimattomuus aiheuttaa useimmat katkeamiset. Toveritar on aina ollut lapsipuolen asemassa ja on tänäkin päivänä. Ajatellaanpa vain, että muilla lehdillä on ollut erikoiskaukautensa parikin kertaa sen jälestä, kun Toverittaren levityskaukaus on ollut. Tosi on, että sitä aina saa tilata ja tilaukset otetaan huomioon, mutta jos muille on apua erinäisistä levityspuimista, on siltä myös naisten lehdelle tuntuva apua.

Lopetan täällä kertaa ja toiste lisää.

Toverittaresti,

Annie Mäkinen.

KADUN KASVATTI

Miksi ihmiset hyökkivät häntä ja sanovat, kun hän kulkee ohi: "sinäkin menee taas yksi kadun kasvatti. Ihme, kun ei hankkiaan ole pienessä jo kuollut pois mailman jaloista, kuin niin monta parempaakin on kuollut." — Syy siihen, ettei saanut osakseen ihmisten suosiota oli se, kun hän oli isätön. Äitinsä oli tavallinen tehtaalainen. Hän oli joutunut jonkun kevytimelisen miehen pauloihin. — Miehen, joka sitten kuin hänelle olisi tullut velvollisuuksia, ei enää jaksanut seisoa mailmaa vastaan. Häntä alkoi pelottaa, että joku voisi kutsua häntä isäkseen. Niin hän pakeni tekojaan, jättäen naisen yksin kärsimään. Nainen ei sitä kuitenkaan hävennyt. Hän otti lomielin lapsen vastaan. Hänen tuntuksa vakuutti, että se ei ollut yksin hänen rikoksensa, vaan suurin rikos lepäsi miehen harteilla, vaikka mailma hänet yksin tuomitsi. Kun lapsi syntyi, puhalsi lauha kevätuuli hänelle ensimmäiset hyvällyt ja kevään aurinko kurkisti akkunasta matalaan mökkiin, antaen kirkkaan säteensä tervehdykseksi hänen puhtoiselle otsalleen. Kun lapsi oli muutaman viikon vanha, oli äidin lähdeittävä jälleen työhön ansaitsemaan elustata lapselleen ja itselleen. Hänen täytyi jättää lapsi vieraiden hoitettavaksi. Kuitenkin oli hänellä hyvä vanha mummo hoitajana, jonka luona sai lapsi olla siksi kunnes hänen oli mentävä kouluun. Kun lapsi tuli kouluikänsä, sai hän huolehtia melkein itse itsestään. Xiti lähti aikuisin työhön pojan jäädessä nukkumaan. Herättyään sai poika itse huolehtia kouluun lähöstään ja muista asiaan kuuluvista tarpeista. Ruoka-alkana näki hän kyllä äitinsä, kun he molemmat kävivät päivällisellä ruokalassa. Iltapäivän jälkeen koulun, sai hän olla oman onnensa varassa. Usein meni hän toisten poikain mukana puhta keräilemään äidille ilaksi kaupungin metsästä. Kun tuli sitten kesäloma koulusta, ei hän saanut käyttää sitä kuten toiset lapset, huvittelun, vaan oli hänen mentävä työhön. Työpalkan sai hän erään puutarhurin luona, joka kasvatti myytäväkseen kalkanlaisia kasviksia. Puutarhuri piti työsään naisia ja lapsia, etupäässä lap-

sia, kun heille ei tarvinnut maksaa niin paljoa palkkaa. Markan kun maksoi isommille lapsille päivältä, niin siinä sitä oli kylliksi tarhurin mielestä. Näin kului kesä. Syyspuoli oli edessä; lasten koulu aika myöskin piti alkaa. Syysmyrskyjen mukana alkoi sodan kauhut ja valankomouksen myrskyt raivasi tieitä itselleen. Jokainen ken kynnelle kykeni, oli astuttava aseisiin, taistelurintamaan — helkoimmat pakosalle. Hänen äitinsä ei kuitenkaan lähtenyt pakoon, eikä myöskään tarttunut kalpaan, vaan hän liittyi punaseen ristiin, alkaen tehdä työtä haavotuneiden hyväksi. Hän otti myös pojan mukaansa, kun hän lähti työnsä toimittamaan. Yhdessä he monta haavotunutta sitoivat, olipa se sitten vihollinen tai heidän omaan armeijaansa kuuluva. Kalkille olivat he sydämellisiä. Usein joutulivat he aivan lähelle taistelupaikkaa, missä oli vaaranalaisia liikkua, vaan he eivät peljänneet. Heitä ei kuoleman kauhu estänyt menemästä sinne, missä tiesivät heidän apuna olevan suureen tarpeeseen. Tykkien jyske oli heille kuin kutsua. Sitä kohden he sykkivän sydämin kiirehtivät. Erään kerran kuin he taas kiireellä ja innolla tekivät työtään, kuullivat he valkopedon huutavan jotain heille. Se tähtäsi ampuakseen. Xiti osotti hihassaan olevaa merkkiä, vaan se ei auttanut. Poika häitäntyneenä alkoi asettaa äitinsä suojaiksi, varjellakseen häntä murhaajan kuulalta, vaan ei ehtinytkään. Kuulat vinkulivat ilmassa ja osuivat myös tähdätyyn paikkaan. Verisään vaipei äiti hengettömään maahan. Nyt jäi pojan sidottavaksi se haavotunut, jota äiti juuri oli aloittanut sitomaan, vaan enempiä hän ei tätä työtä ruvennut jatkamaan ilman äitiä. Hän riensi punaisten rintamalle. Siellä hän olikin tervetullut. Hän otti kiviäärin erään kaatuneen toverin vierestä ja asettui toisten tavoin riviin, sillä nyt oli kysymyksessä ratkaiseva hetki kummallakin puolen. Viholliset olivat saaneet apuvoimia vieraan maan väestä ja nyt he alkoivat rynnätä. Mies mieheltä harveni punaisten rintama niin, ettei ollut jätellä enää kuin muutamia. Nyt katsoi hän parhaaksi jättää kiviäärin ja asettui lähellä olevan konekykin taakse suojelemaan. Viholliset alkoivat marssia heitä kohden murskaten kaikki edestänsä. Yksi laukaus vielä... Nyt jo oli viholliset enää parin askeleen päässä hänestä, vaan hän ei paennut. Suoraan silmiin katsoi hän vihollista, kuin tämä työnsä pistimensä suoraan hänen sydämeensä marssien yhä eteenpäin. Poikain jäi toisten ruumiiden viereen virumaan.

Ilta alkaa hämärtyä ja pilvien lomasta pistää pänsä esille kalpea kuu, synkkänä katsoen ruumiskasojen yli. Siellä näkee se kauhun kuvia. Viatonta verta lainehtii joka paikassa ja silvottujen ruumiiden kappaleita. Siellä näkee se myöskin sen naisen ruumiin, joka oli ottanut kantaakseen mailman pilkan ja häpeän, sen sijaan, että itse pääsyyllinen kulki rauhallisia teitä, valoittelemassa itselleen uusia uhria. Sieltä kuun kirkas silmä etsii pienen poikaisen ruumiin, joka ei eläessään ollut ketään vahingoittanut ja kuitenkin oli saanut osakseen yhteiskunnan sorron ja halveksimisen. Nyt he kumpikin — äiti ja poika — olivat sovittaneet sydänverellään sen rikoksen, mistä mailma oli heitä tuominut. Nyt nukkuvat rauhan unta, levossa mailman myrskyltä.

Männyt mitkä Kalevan kankaalla ovat äänettöminä seuranneet ihmisestä, humisevat heille ja koko uhrjoukko vihmeiset jäähyväiset.

A. K.

TILAA TOVERITAR!